Parohia „Vinga”

A. ISTORICUL COMUNITĂŢII PAROHIALE. [PREZENTARE GENERALĂ A LOCALITĂŢII D.P.D.V. GEOGRAFIC, ISTORICO-DEMOGRAFIC, ARHEOLOGIC, CULTURAL, ECONOMIC, MONUMENTUL EROILOR] Localitatea Vinga apare pentru prima dată ca atestată documentar în anl 1214, când acest loc a fost domeniul lui Csak Mikols din Komarom. Dezvoltarea economică ascendentă a zonei i-a fost afectată de năvălirea tătarilor din anii 1241-1242 când hoardele tătare conduse de Batu-Chan pustiesc și distrug așezămintele umane, iar Vinga rămâne pustie și distrusă , populația care s-a putut salva s-a ascuns în pădurile din apropiere. După eliberarea Banatului de sub stăpânire turcească, în provincial Banat au loc colonizări masive cu populații străine(în special de religie catolică), Vinga fiind colonizată cu populație bulgară provenită din orășelul Chiprovitsi(Ciproviți) situată în NV Bulgariei. După primele forme de organizare teritorială a Banatului în vremea împărătesei Mariei Tereza localitatea Vinga a fost declarată comunitate privilegiată primind titlul de ,,oppidum**”,** având și roll de târg, iar după 1 august 1744 după primirea privilegiilor imperiale, a fost ridicată la rang de oraș privilegiat primind numele de Theresiopolis. ,, În timp se mai fac colonizări cu germani şi maghiari, dovada fiind recensământul întocmit de cercetătorul maghiar Varga E. Arpad, care arată că în anul 1880 din totalul de 4796 de locuitori: 257 erau români, 272 maghiari şi 637 germani, majoritari fiind bulgarii. După trecerea timpului, în perioada dualismului austro-ungar, Vinga dobândește statutul de plasă, iar după primul război mondial ea își pierde rangul de oraș, dar primește statutul de centru de plasă în județul Timiș-Torontal. După al doilea război mondial începând cu anul 1950 au loc reorganizări teritoriale ale României și ca urmare acesteia Vinga se transformă în **comună** aparținând de regiunile Arad(1950-1956) și Banat(1956 în raionul Arad) iar din 1968 aparține de județul Arad. Numărul populației de etnie bulgară cândva majoritară, a început să scadă drastic așa după cum arată statistcile. În anul 1943 din numărul total al locuitorilor din Vinga de 4630 de băștinași, un număr de 2194 erau bulgari(47,38%), în anul1948=45,48%, 1956=43,46%,1966=37,11%, 1977=31,90%, 1992=16,85%, 2002=12,04%, 2011=8,12%”[1] ,,Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Vinga se ridică la 6.150 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 6.388 de locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt români (54,24%). Principalele minorități sunt cele de maghiari (19,69%),

[1] *Ibidem,p.28*

romi (10,57%), bulgari (5,41%) și slovaci (2,46%). Pentru 5,84% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (55,19%), dar există și minorități de romano-catolici (28,62%),penticostali (5,72%), reformați (1,84%) și baptiști(1,66%). Pentru 5,97% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională".[2] În toamna anului 1995 pe teritoriul Vingăi s-a descoperit , ocazional, o brățară de bronz aparținând perioadei bronzului târziu (secolul XIII î.Hr.). Pe traseul autostrăzii Arad – Timișoara, aflat la marginea exterioară a actualului hotar al Vingăi spre Șagu s-au descoperit brățări de argint, materiale ceramice de diferite tipuri, tipare pentru prelucrarea bronzului (cum sunt cele pentru prelucrarea topoarelor de luptă), mărgele vechi de mii de ani, morminte și locuințe aparținând epocii romane târzii. Hotarul Vingăi este străbătut de o a doua linie de valuri fortificate de pământ, numite după cercetători –valul lui Fr. Dermend ẑin. Valul Roman de apărare este o construcție militară de pământ întărită cu lemn, din loc în loc, utilizată de către armatele romane mai ales pentru a delimita și a apăra granițele imperiului. Zona Vinga a fost inclusă ca făcând parte din puternicul centru dacic Ziridava.

B. ISTORICUL BISERICII PAROHIALE. [ISTORIA ZIDIRII EI] Construită între anii 1925-1926 , în stil neobizantin , din fondurile Statului , ale parohiilor ce aparţineau de fostul protopopiat Vinga şi ale enoriaşilor locali , actuala biserică parohială este situată la aproximativ 200 de metri de locul fostei biserici parohiale , înspre centrul comunei. [ARHITECTURA. PLAN, DIMENSIUNI, MATERIALE DE CONSTRUCŢIE] Biserica este zidită din piatră , beton armat şi cărămidă fiind acoperită în întregime cu tablă zincată având următoarele dimensiuni lungime:23,65m+2,10m pridvorul, lățime 14,05,; și înălțimea de 30,80 m. Ea are două turnuri cu clopotniță, o cupolă, două balcoane laterale și unul în spate pentru cor. Sfinţirea bisericii a avut loc la data de 14 noiembrie 1926 , iar actul de sfinţire consemnează următoarele : *„Ziditu-s-a această sfântă biserică întru mărirea Adormirii Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu , în anul mîntuirii 1925-1926 , sub păstorirea P.S.* Episcop Dr. Grigorie Gh. Comşa al Diecezanei Aradului , pe timpul protopopului tractului Vinga , Dr.Patrichie Ţiucra şi a viitorului protopop de Vinga Sava Traian Seculin , Pretor al plasei Vinga – Pavel Manta , notarul comunei Vinga –Iosif Baba , epitropi ai bisericii Dimitrie Stoian şi Isaia Ardelean , cantor bisericesc Ioan Ștefanovici . Biserica s-a zidit conform planului întocmit de Ştefan Toth , inspector tehnic al municipiului Timişoarei , de

[2] http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Vinga,_Arad

către constructorii arhitecţi Constantin Purcariu şi Conrad Richter din Lugoj. [PICTURA] Pictura (când a fost realizată, de cine, când a fost restaurată); Biserica a fost pictată de pictorul Iulian Toader din Arad , iar lucrările de sculptură artistică s-au executat de către Păun Felix Dumitrescu din Craiova , cele de aurire de către Eugen Spang din Timişoara. Pictura în frescă a întregii biserici este originală şi bine conservată , iar sculptura întregului mobilier are o deosebită valoare artistică . Iconostasul , două sfeşnice şi un frumos policandru cu 24 lumini sunt aurite , iar celelalte obiecte sunt sculptate în lemn de stejar , aflându-se toate într-o stare foarte bună. Între 2013-2015 pictura a fost restaurată pictorii Munteanu Alexandru din Chișineu Criș și Cozma Ioan din Timișoara. [OBIECTE VECHI DE CULT, MANUSCRISE ŞI CĂRŢI VECHI] Un obiect vechi de cult cu valoare istorică şi artistică este un Antimis – din pânză neagră confecţionat la anul 1733. Alte obiecte vechi de cult , precum şi cărţile vechi de cult au fost predate Arhiepiscopiei Ortodoxe Române Arad . Dintre cărțile de cult rămase în arhiva parohiei se mai păstrează un *Triodiu*-1897; *Faptele Sfinților Apostoli*-1894; *Sfânta Evanghelie* 1895; *Evhologhiu* 1896 și un *Molitfelnic* în chirilică din 1874. [ŞIRUL PREOŢILOR] Preoții care s-au succedat în acele vremuri din datele pe care le deține parohia sunt: Ioan Teodorescu jr., Ioan Evuțanu, Petru Cimopneriu 1889-1916. În anul 1917 s-a înființat Protopopiatul Ortodox Român Vinga, condus de protopopul Pr.Dr. Patrichie Țiucra, care a și construit actuala biserică din Vinga , în stil neobizantin între anii 1925-1926 , după care a fost transferat ca protopop la Timișoara , având merite dosebite în construirea catedralei mitropolitane, ocupându-se chiar și de împrunuturile bancare pentru această construție. Următorul a fost protopopul Traian Sava Seculin până în anul 1936 când este avansat ca și consilier la Episcopia Aradului. *,,Prin concluzul numărul 64 al Sinodului eparhial arădean din 1913, se decide împărțirea protopopiatului Timișoara în două, unul cu sediul în Timișoara, al doilea cu sediul în Vinga. Noul protopopiat înființat va cuprinde următoarele comune bisericești: Bărăteaz, Bencecu Român, Bodrogul Nou, Bodrogul Vechi, Călacea, Chinez, Felnac, Hodoni, Jadani, Mănăștur, Murani (cu filia Pișchia), Seceani, Secusigiu (cu filia Munar), Vinga (cu filia Dreispitz) și Sânicolaul Mic, ultima din protopopiatul Lipovei"*[3] . *,,În anul 1948 protopopiatul avea un număr de 4 745 f amilii cu 18 806 suflete repartizate într-un număr de 25 parohii (Bărăteaz, Becicherecul Mic, Bencecul de Jos cu filia Bencecul de Sus, Besenova Nouă, Călacea, Felnac, Firiteaz, Gelu cu filiile Colonia Mică, Mailat și Sâmpetrul Mic, Hodoni, Hunedoara Timișană, Jadani, Mănăștur, Merțișoara, Murani,*

---

[3] *Protocol despre ședințele Sinodului eparhial în anul 1913*, Arad, 1913, p. 56.

Orţişoara, Pişchia, Sânandrei, Satchinez, Seceani, Variaş și Vinga). În 1950, la desființarea protopopiatului, parohiile Felnac, Firiteaz, Fiscut, Hunedoara Timișanã, M ănăştur, Munar, Sânpetru German cu filia Satu Mic, Seceani, Secusigiu și Vinga, trec la protopopiatul Arad, celelalte parohii la cel al Timișoarei"[4] După acesta i-a urmat în slujire, până în anul 1967 părintele protopop Alexandru Bocșianu , dirijor și compozitor. Între anii 1967-1974 preotul Sasu Viorel Dumitru este cel care păstorește Biserica Ortodoxă din Vinga care este mai apoi transferat la parohia Arad-Gai , iar de acolo pleacă în Statele Unite ale Americii în calitate de protopop de Florida și a fost pensionat în anul 2012. Din decembrie 1974 i-a urmat preotul Suciu Liviu. În timpul păstoririi sale s-au efectuat reparații capitale la clădirea și pictura bisericii, drept pentru care a primit hirotesia întru iconom stavrofor prin grija (pe atunci) Preasfințitului Părinte Dr.Timotei Seviciu al Ienopolei, Hălmagiului și Hunedoarei. A avut o activitate remarcabilă cu o longevitate de 40 de ani , publicând articole în revista ,,Biserica și Școala" și în ziarul local ,,Actualitatea de Vinga". I-a fost încredințată conducerea cercului misionar numărul V, Vinga până în momentul în care a ieșit la pensie în 2014. Pentru cei 40 de ani de conducere spirituală a credincioșilor comunei Vinga , la 1 August 2014 a fost declarat cetățean de onoare al comunei Vinga. Începînd cu luna iulie a anului 2014 și până în prezent, conducerea oficiului parohial a fost încredințată Pr. Răzvan Sas de către IPS Dr.Timotei Seviciu Arhiepiscopul Aradului. [CÂNTĂREŢI ŞI EPITROPI DE SEAMĂ] Dintre cântăreții vingani care au contribuit la frumoasa cântare de la strană îi amintim pe: Cuzmici Ilie Jr, Cuzmici Sfeia Sr, Ilie Haica, Ioan Ștefanovici fiind primii cântăreți cunoscuți cu numele între anii 1897-1940. Din 1939 și până în anul 2000 avem cea mai lungă dar și cea mai frumoasă prezență la strană a cantorului Romescu Gheorghe o voce greu de egalat dar și de depășit. În anul 1995 vine alături de acesta fiul său Romescu Nicolae Gheorghe, care a învățat de la tatăl său glasurile, tipicul, și rânduielile liturgice și corale preluând în felul acesta ,,ștafeta"- moștenirea nu tocmai ușoară de la tatăl său.

C. CIMITIRUL. Aparține comunei și se întinde pe o suprafață de 4.85 ha. Printre personalitățile care au făcut cinste acestei localități se află înmormântați aici Draskovits Ianos –întemeietorul atelierului de cofetărie ,fiu acestuia Teodor Draskovits a căror ,,fondante de Vinga" au devenit unul dintre brandurile naționale, Leopold Kosilkov, dascăl și editorialist didactic, cantorii bisericii ortodoxe Ioan Ștefanovici și Romescu Gheorghe. În anul 2015 în Duminica a III-a după Paști, în prezența d-lui Nicolae Ioțcu președintele Consiliului Județean, a autorităților locale și a domnului

[4] *Buletinul eparhial*, an. III, nr. 1-3, ianuarie-martie, 1951, p. 7-8.

primar Sorin Negrei ,IPS Timotei Arhiepiscopul Aradului a fost prezent în mijlocul acestei comunități pentru a sfinți capela mortuară cu hramul ,,*Învierea Domnului*”.

D. ACTIVITĂŢI CULTURALE ŞI FILANTROPICE ÎN TRECUT. În anul 1927 se înființează corul Armonia al Parohiei Ortodoxe Vinga. Între anii 1939-1948 corul a fost dirijat directorul Școlii Nr. 1 Mili Nicolae. Între anii 1957-1961 corul bisericii s-a unit cu corul căminului cultural a atins apogeul în ceea ce privește cântarea bisericească dar și cea laică, soliști vocali fiind în acele vremuri Ion Ghizdavu și Romescu Nicolae Gheoreghe(actualul cantor) avându-l ca dirijor pe Protopopul Alexandru Bocșanu. Acest cor câștigânt toate premiile posibile la concursuri raionale, județene, urcând pe cele mai mari scene din zona de vest Opera din Timișoara și Palatul Cultural din Arad . În anul 1961 acest cor se desfințează datorită regimului politic communist care nu era de acord ca dirijorul acestui cor să fie un preot. Căminul nu a mai avut cor din 1961 iar cântarea în biserică de atunci s-a făcut la unison corul fiind condus de Marcu Vichentie, Rancov Gavrilă, director la Școala Nr.2 din Vinga și Romescu Gheorghe (care a fost cel mai longeviv cantor 1939-2000), după care ,,ștafeta” a fost preluată de fiul acestuia Romescu Nicolae Gheorghe care îl dirijează până în prezent. În anul 2012 corul Armonia a înregistrat un album de colinde la Radio Timișoara. La începutul lunii august 2014, a avut loc în localitatea Vinga din judeţul Arad cea de-a noua ediţie a Zilelor Comunei. Deschiderea acestei manifestări a început cu un simpozion consacrat următoarelor aniversări: 800 de ani de la prima atestare documentară a localităţii Vinga, 280 de ani de la stabilirea bulgarilor pe aceste meleaguri, 270 de ani de la ridicarea localităţii la rang de oraş privilegiat în Banat şi a 300 de ani de la martiriul sfinţilor Brâncoveni

E. PROFILUL ACTUAL AL PAROHIEI. Începând cu toamna anului 2014 în parohia noastră au loc întâlniri săptămânale cu tinerii în cadrul cărora se realizează diferite activități: serbare de Crăciun, confecționare de mărțișoare pentru femeile din biserică cu ocazia zilei de 1 Martie, cântarea Prohodului în Vinerea Mare, un recital de cântece patriotice închinate eroilor, activități sportive desfășurate în curtea bisericii cu ocazia zilei internaționale a copilului, vizionarea de filme religioase, etc. Anul trecut parohia noastră a organizat prima ediție a festivalului de colinde ,,Iată vin colindătorii”, festival la care au debutat tinerii din parohia noastră, alături de corul Armonia al parohiei, invitat de onoare fiind corul ,,Doina Banatului” de la Parohia Iosefin din Timișoara.

F. DATELE DE CONTACT ALE PAROHIEI.

[HRAM] Adormirea Maicii Domnului.

BIBLIOGRAFIE:. Protocol despre ședințele Sinodului eparhial în anul 1913, Arad, 1913, Buletinul eparhial, an. III, nr. 1-3, ianuarie-martie, 1951, Rancov, Ioan, ing- Anul 2014 an aniversar pentru localitatea Vinga-scurtă prezentare monografică, Medeleanu , Horia -Valori de patrimoniu de la vechea biserică românească din Vinga, în Revista Aradul Cultural nr.1-2, 2002.